

داوود هرمیداس باوند در گفت‌وگو با «شرق»:

اعراب دنبال گسترش جبهه‌های درگیری با ایران هستند

حسین خندان

خواسته‌اند هرچه سریع‌تر اقدامات و سیاست‌های مداخله‌جویانه خود را متوقف کند. این مسئله چه معنایی دارد؟

آنچه درباره دخالت ایران در کشورهای عربی مطرح است، مسئله تازه‌ای نیست. این مسئله سابقاً به‌عنوان خطر هلال‌شيعی از سوی کشورهای عربی سنی‌مذهب مطرح می‌شد؛ ولی درحال‌حاضر با توجه به اینکه مسئله سوریه در حال حل‌شدن است، از به‌کار بردن این تعبیر خودداری می‌کنند و این مسئله به صورت دخالت ایران در جوامع عربی یا کشورهای عربی مطرح می‌شود؛ به‌خصوص این مسئله درباره حمایت ایران از شیعیان بحرین یا حمایت از جنبش شیعیان در عربستان مطرح شد. به نظر من کشورهای عربی با توجه به نشانه‌هایی که وجود دارد افق جدیدی را برای یورش علیه جمهوری اسلامی در چند عرصه شروع کرده‌اند، یکی از این عرصه‌ها همین بحث دخالت در امور داخلی است، مسئله دیگری که قبلاً مطرح شده و درحال‌حاضر و در نشست بین‌ملک‌سلمان، تیلرسون و نخست‌وزیر عراق هم دنبال شد، مسئله دخالت ایران در بی‌ثابت‌سازی منطقه خاورمیانه است. آنها سابقاً درباره فعالیت‌های هسته‌ای ایران در نیروگاه هسته‌ای بوشهر ابزار نگرانی می‌کردند، درحالی‌که خودشان در حال انعقاد قراردادهایی در زمینه فعالیت‌های هسته‌ای هستند. این سؤال مطرح است که اگر برای خودشان بخواهند چنین تأسیساتی ایجاد کنند، نگرانی ندارند، اما درباره فعالیت‌های هسته‌ای ایران که درصد غنی‌شدن آن نسبتاً پایین است و هنوز راه‌اندازی نشده، این نگرانی مطرح می‌شود. به نظر من اینها بهانه‌هایی است که اضافه بر موضوعات قبلی، تنش علیه ایران را تشدید کنند. البته برجام تا حد زیادی این بهانه را از دست آنان گرفت و همین باعث شد همه کار کنند تا توافق هسته‌ای منعقد نشود و بعد از روی‌کارآمدن ترامپ، به‌دنبال بلاموضوع‌شدن آن هستند.

۴ جقدر آمریکا در سناریوهای جدید با آنان همکاری خواهد کرد؟

آنچه درباره دخالت ایران در کشورهای عربی مطرح است، مسئله تازه‌ای نیست. این مسئله سابقاً به‌عنوان خطر هلال‌شيعی از سوی کشورهای عربی سنی‌مذهب مطرح می‌شد؛ ولی درحال‌حاضر با توجه به اینکه مسئله سوریه در حال حل‌شدن است، از به‌کار بردن این تعبیر خودداری می‌کنند و این مسئله به صورت دخالت ایران در جوامع عربی یا کشورهای عربی مطرح می‌شود

آنها نوعی از همسویی بین منافع خود و غرب ایجاد کرده‌اند، حتی تلاش می‌کنند به انگلستان نزدیک شوند. نباید فراموش کرد که اعضای شورای همکاری خلیج فارس بقا و موجودیت خود را مرهون انگلستان می‌دانند، چراکه اگر حمایت انگلستان نبود، این کشورها یا در عثمانی ادغام شده بودند یا ایران یا عربستان سعودی؛ بنابراین بریتانیا بود که موجودیت این کشورها را حفظ کرد و سپس هنگام خروج از منطقه برای اینکه واحدهای کوچک آسیب‌پذیر نباشند، ابتدا امارات متحده عربی و سپس شورای همکاری خلیج فارس را تشکیل داد. الان هم این کشورهای کوچک در خلیج فارس بقای خود را از نظر امنیتی با فضایی که ایجادشده مرهون آمریکا می‌دانند، بنابراین برای آنها حضور آمریکا در خلیج فارس بسیار اهمیت دارد. ما از دیدگاه خودمان مسئله حضور نظامی آمریکا را به نحوی ارزیابی می‌کنیم و احساس نگرانی و تهدید می‌کنیم، ولی آنها بر یک مبنای دیگری بررسی و از آن استقبال می‌کنند؛ بنابراین درحال‌حاضر از چند زاویه علیه ایران مطرح می‌شود و زمینه‌سازی این است که در آینده این اقدامات خصمانه در ایجاد گسترده‌تری علیه ایران شکل بگیرد؛ یعنی نه‌تنها کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس بلکه دیگر کشورهای هم‌پیمان با غرب.

۴ فکر می‌کنید می‌توان از برخی واسطه‌های عربی برای بهبود شرایط استفاده کرد؟

تا پیش از تحولات اخیر در خاورمیانه کویت یکی از کشورهایی بود

که بین اعضای شورای همکاری خلیج فارس رابطه نزدیک‌تری با ایران داشت و تلاش می‌کرد این رابطه را حفظ کند؛ اما کویت هم درحال‌حاضر با بحران داخلی روبه‌رو شده است. فراموش نکنیم که شیعیان کویت از تحولات اخیر خاورمیانه منتفع شده‌اند و تلاش کرده‌اند وضعیت خود را ارتقا ببخشند. قطر هم در شرایط فعلی، با مجموعه چهار کشور عربی در تنش است. لبنان نیز در تنش جدیدی وارد شده که باید دید به چه

نقطه‌ای می‌رسد. اگر به خاطر داشته باشید چند سال قبل وقتی در مراکش

عکس: امیر جدیدی، شرق

سیاست

یادداشت

ترمزی به نام رگس تیلرسون

محمدعلی عسگری

هشدار وزیر خارجه آمریکا در عصر روز جمعه به‌منابه سطل آب سردی بود که روی تمایل‌ات جنگ‌طلبانه عربستان‌سعودی ریخته شد. تیلرسون در اظهاراتی به‌موقع و کاملاً تأثیرگذار اعلام کرد: «لبنان، جایی برای جنگ‌های نیابتی نیست». معنای دیگر این سخن آن بود که عربستان بهتر است اختلافات و درگیری‌های خود با ایران را به جای دیگری منتقل کند. او هرچند مانند بقیه مقامات آمریکایی از ایران انتقاد کرد یا حضور هرگونه نیروی نظامی خارجی در لبنان را مردود دانست، اما این سخنان کاملاً به نفع ایران و به ضرر عربستان‌سعودی تمام می‌شد و شد. فراموش نکنیم چند ساعت پیش از این سخنان، سیدحسن نصرالله، در بیروت خطاب به مردم لبنان سخنرانی کرد و به‌صراحت گفت: «عربستان از اسرائیل خواسته است به لبنان حمله کند». دبیرکل حزب‌الله لبنان هرچند وقوع چنین حمله‌ای را بعید دانست، اما در همان حال تلاش کرد به اسرائیلی‌ها نسبت به چنین اقدامی هشدار داده و از سوی دیگر به مردم لبنان نیز اطمینان و آرامش بدهد. برخی منابع همان روز گفته بودند اسرائیل خود را برای یک حمله برق‌آسا به لبنان آماده کرده است. یک نمونه آن خبر روزنامه «ینی شفق» ترکیه بود که نوشت: «براساس اطلاعات دریافتی از منابع موثق، اسرائیل قصد دارد با صد هواییمای جنگی مدرن، حملاتی سنگین و شوک‌آور به جنوب لبنان انجام دهد». این درحالی بود که از چند ماه پیش خبرهای جست‌وجریخته‌ای نسبت به رفت‌وآمدهای مقامات سعودی و اسرائیل و به‌طور خاص سفر محرمانه محمد بن سلمان به عربستان سعودی افشا شده بود؛ بنابراین بعید نبود که سعودی‌ها به کمک اسرائیل طرحی برای حمله به حزب‌الله لبنان در دست اجرا داشته باشند. احتمالی که نصرالله نیز در سخنانش آن را به کلی منافی ندانست. ازاین‌رو می‌توانستند هم موضوع سیستم

ناآرامی‌هایی رخ داد اشاره‌ای شد که ایران در این ناآرامی‌ها نقش داشته است؛ پس از آن مراکش بلافاصله همه روابط خود را با ایران قطع کرد. توجه داشته باشید ایران در گذر تاریخ تعامل و مناسبات چندانی با مراکش نداشته است. این نشان می‌دهد که این کشورها وقتی با بحران داخلی مواجه می‌شوند تلاش می‌کنند انگشت اتهام را به‌سوی کشورهای دیگر دراز کنند و بگویند این ناآرامی و بحران منشأ خارجی دارد؛ در نتیجه هر رویداد مردمی‌ای که در منطقه رخ می‌دهد، به‌دلیل مشکلاتی است که فعلاً درباره ایران در عرصه بین‌المللی مطرح می‌شود، به‌صورت گریزناپذیر انگشت اتهام به‌سوی جمهوری اسلامی دراز می‌شود.

۴ جقدر رویه ایالات متحده، اعراب را جری کرده و جقدر می‌توانند

ترامپ را به سمت درگیری و خروج از برجام سوق دهند؟ ترامپ و تیم او اعلام کرده‌اند که ضمن اینکه از برجام خشنود نیستند، عمل آنها نقض برجام نیست و دست به چنین عملی نخواهند زد؛ اما درعین‌حال بعضی از مقامات مانند وزیر امور خارجه فرانسه نیز گفتند این با روح برجام مغایر است. همه می‌دانند که این‌تحریم‌ها ظاهراً مربوط به برجام نیست، ولی منطق خاص خود را دارد. آن منطق باید در نظر گرفته شود یعنی درواقع کسانی که تحریم شده‌اند در رابطه با نهادها و افرادی هستند که با فعالیت‌های هسته‌ای ارتباطی ندارند و در رابطه با فعالیت‌های موشکی هستند. از آن سو هم نظرات مختلفی وجود دارد؛ بعضی‌ها می‌گویند آزمایش موشکی ارتباطی با برجام ندارد و موضوعی دفاعی است و به‌هرحال این موضوع قابل مذاکره نیست، از طرفی هم گفته می‌شود با روح برجام مغایر است؛ همین موضوع را ترامپ مینا قرار داده و تحریم‌هایی را علیه ایران در نظر گرفته است و حالا هم موضوع برجام را به مجلس نمایندگان آمریکا واگذار کرده است. البته به نظر می‌رسد که این اقدامات خصمانه در ایجاد گسترده‌تری علیه ایران شکل بگیرد؛ یعنی خود قرار می‌گیرد و اینکه می‌خواهد به‌نوعی مقتدر نشان دهد، البته حضور و نفوذ کشورهای عربی هم مشاهده می‌شود.

او در ابتدای کار قرار دارد و قوانین ممنوعیت ویزا هم دراین‌باره قابل تحلیل است که در ابتدای کار با نوعی ناشی‌گری رفتار می‌کند. در ابتدای کار می‌خواهد قاطعیت از خود نشان بدهد، احساس می‌کند که اوپاما رفتار نرمی از خود نشان داده بود و او سعی می‌کند آن را جبران کند.

ترامپ نگاه همه‌جانبه‌ای ندارد، چون دانش سیاسی و تجربه سیاسی ندارد و متوجه تبعات تصمیمات خود نیست. چیزی در ذهنش هست که احساس می‌کند باید قاطعیت داشته باشد و ایستادگی کند. طبیعی است که افراد این چنینی خط‌مشی این‌گونه انتخاب می‌کنند ولی وقتی که با پیامدهای منفی آن مواجه می‌شوند به‌تدریج تعدیل می‌شوند. به‌نظر می‌رسد در این شرایط که همه منتظر و نگران رفتار ترامپ هستند، برخی رفتارها باید با تدبیر بهتری انجام شود؛ مثلاً آزمایش‌های موشکی می‌تواند با شرایط دیگری دنبال شود. به‌هرحال مسئله حمایت ایران از تروریسم از‌سوی آنان، برمی‌گردد به نگاه ایران در قبال حماس و حزب‌الله. آنها اسم تروریسم را روی آن می‌گذارند و وزارت خارجه آمریکا آنها را به‌عنوان گروه‌های تروریستی می‌شناسد. گروه‌هایی که حتی جنبه بین‌المللی هم ندارند. این گروه‌ها فقط در مورد مسائل فلسطین و اسرائیل مطرح هستند، نتانیاهو هم اعلام کرده بود با ترامپ مذاکره و صحبت تلفنی کرده و درباره ایران نیز صحبت کرده است. تیم او هم افرادی ضایرانی هستند. مجموعه این موضوع‌گیری‌های پیرامونی هم سبب شده است که این خط‌مشی را اتخاذ کند. باید یادمان باشد تصمیمات ترامپ به‌هرحال متناقض هستند. قبلاً برای خروج از اسیا – پاسیفیک و همکاری‌های اقتصادی شعارهایی داده بود. راجه‌به گروه نفتا که منطقه تجارت آزاد است و کشورهای کانادا و مکزیک از آن منتفع می‌شوند، انتقادهایی را پیش کشیده بود. درباره ناتو و اتحادیه اروپا و همچنین در مورد خروج انگلیس از اتحادیه اروپا ابراز خوشبینی کرده و گفت طبق نظریه دومینو همه کشورها از اتحادیه خارج خواهند شد. این موضوع را با نوعی خرسندی اعلام کرده و دید مثبتی به این‌اظهارات دارد. درصورتی که در گذشته همه هم‌وغم آمریکا این بوده است که به اتحادیه اروپا و جامعه اقتصادی آن کمک کند.

شماره ۳۰۱۳ • سال یازدهم • روزنامه شرق

ادامه از صفحه ۹

خودمان پذیرفتیم زنان ضعیف‌اند

نژادبهرام: با توجه به اینکه ریشه این کار نابرابری است، نمی‌توانم با این قضیه همراه شوم. بشخصه با جداسازی زنان موافق نیستم. به‌عنوان یک زن عرض می‌کنم زنان به‌شدت احساس ناامنی در کنار مردان می‌کنند. شخصاً به‌عنوان یک زن که ۵۰ سال است محجبه هستم (من ۵۴ سال دارم) می‌گویم واقعاً سخت است. از نظر ظاهر قضیه جداسازی زنان خوب است؛ اما به خاطر اینکه به بی‌عدالتی برمی‌گردد، موافق نیستم؛ چون همان نابرابری و بی‌عدالتی را بازتولید می‌کنیم و برای محافظت از زنان که آسیب نبینند آنها را از دیگران جدا می‌کنیم و می‌گویم برای شما خوب نیست که به ورزشگاه بروید یا اینکه در سینما زنان و مردان جدا بنشینند؛ چون تارک است و ممکن است اتفاقاتی بیفتد. قبل از اینکه جامعه بپرسد چه اتفاقی افتاده، زنان به دلیل زن‌بودن محکوم هستند. راهکاری که برای این امر پیش‌بینی می‌کنم، این است که تغییر در فضای شهر ایجاد کنیم؛ یعنی بروز ناامنی را از فضای شهری برطرف کنیم؛ یعنی نظارت اجتماعی بر شهر را بیشتر کنیم. هر جا که افراد بیشتر باشند، شاهد تعرض نیستیم.

فردین علیخواه: من با شما اختلاف نظر ندارم. معمولاً وقتی درباره خشنوت در شهر صحبت می‌شود، با استفاده از مفاهیم جرم‌شناسی می‌توان به سه بُعد توجه کرد. در یک سمت فرد مجرم و در سمت دیگر فردی که عمل مجرمانه متوجه اوست. بعد سوم هم محیط جرم است. وقتی درباره زنان و خشنوت بحث می‌شود طبیعتاً نکته‌ای که خانم نژادبهرام اشاره کردند و اینکه فضاهای عمومی در شهرهای ما دیده شود، خیلی خوب است؛ اما گاهی اوقات باید احتیاط کنیم که خشنوت را به مفاهیم شیک نظیر مبلمان شهری تقلیل ندهیم. توجه به مبلمان شهری خوب است؛ اما خشنوت را یک روند و یک جریان اجتماعی ببینیم که متولد می‌شود، رشد می‌کند و در جای‌جای شهر خودش را نشان می‌دهد. خانم نژادبهرام می‌گویند طبق مسئولیت‌م می‌توانم این کار را در شهر تهران انجام دهم. این منطقی است و ایشان در چارچوب وظایف خودش صحبت می‌کنند؛ اما به لحاظ اجتماعی، خشنوت باید در چشم‌انداز وسیع‌تری دیده شود و نهادهای مختلف باید برای حل این مسئله همکاری بین‌بخشی داشته باشند. مناسب‌سازی کالبد شهری تنها یکی از اقدامات است که البته تا اندازه‌ای مؤثر است، در مورد ترس از جرم در بین زنان، توصیه بعضی کشورها این است که زنان آموزش‌های دفاع شخصی ببینند. ولی تأکید من این است که در حوزه قانون‌گذاری و سایر حوزه‌ها و نهادهای اجتماعی باید اتفاقاتی بیفتد. خشنوت هم مانند مردسالاری یک نظام اجتماعی دیده شود و شاید بخشی را که مربوط به کالبد شهری است، خانم نژادبهرام بتوانند حل کنند. ما در قسمت‌هایی از شهرداری تهران در سال ۸۷ با کمک جعفری از دوستان، ایده پیوسته‌های اجتماعی را مطرح کردیم و با کمک مدیران علاقه‌مند و با همت و تصمیم آنان این ایده عملی و خوشبختانه به آن توجه شد. در کشورهای توسعه‌یافته از این هم جلوتر رفته‌اند. آنها تأثیرات جنسیتی یا gender impact assessment را در پروژه‌ها و سیاست‌های شهری ارزیابی کرده‌اند. پروژه‌های شهری تأثیرات مختلفی روی گروه‌های اجتماعی مختلف می‌گذارند و برای آنان زنان اهمیت دارد. من مطالعاتی را در شهر تهران می‌خواندم درباره پل‌های عابر پیاده. می‌دیدیم خانم‌هایی که از پل‌های عابر عبور می‌کنند، به خاطر تاریکی فضا و نصب تابلوهای تبلیغاتی در دو طرف پل‌ها دچار ترس و واهمه می‌شوند. چون به این پل‌ها دید وجود نداشته است. پس این مهم است که ما در محیط شهری باید چه کار کنیم که خانم‌ها آسیب کمتری متحمل شوند. باید روی فضاهای شهری کار کنیم. **نژادبهرام:** موضوع زنان در کشور ما سیاسی است. اگر این موضوع در زاین پیگیری می‌شود و رئیس دولتشان (آیه) می‌گوید سالی ۱۵ درصد از مدیران را بین زنان انتخاب می‌کنیم، موضوع توسعه‌ای است. اما در ایران وقتی در مورد زنان صحبت می‌کنید، از وجه توسعه‌ای خارج می‌شود بنابراین مقوله زن در کشور ما سیاسی است. اگر اینجا را به عنوان فعال حوزه زنان بگویم خیلی خوب است می‌ترسم فردا جاهای دیگر را هم زنانه- مراندنه کنید. این نگرانی را به عنوان جامعه زنان همیشه داشته‌ایم که سعی می‌شود در فضاهای شهری، فرهنگی و اقتصادی فرصت دیده‌شدن برای زنان وجود نداشته باشد.

۴ فرمودید یکی از دلایلی که خانم‌ها در مورد خشنوت شکایت نمی‌کنند، این است که خودشان به خاطر پوشش یا بدجوابی متهم می‌شوند. اما من چند بار تجربه این را داشتم که در تماس با پلیس ۱۱۰ مأموران به محل اعزام می‌شوند اما امکان اینکه فرد مزاحم را بتوان در محل نگه داشت وجود ندارد. مگر اینکه بتوان آن فرد را پیدا کرد و کسی شهادت به مزاحمت دهد. دوم اینکه خیلی از فعالان حقوق زنان که این حوزه دغدغه‌شان است، از ماهه ۶۱۹ باخبر نبودند؛ یعنی تا این حد این ماده بلااستفاده است. نکته‌بخت: ممنون که من سؤال را مطرح کردید. با این ذهنیت که خانم نژادبهرام فرمودند که برای ارزی‌بردن تبعیض بین زنان و مردان آنها را جدا کنیم و پارک و کافه و شعبه بانک جداگانه داشته باشیم، مطلقاً درمان درد نیست، موافقم. درمان درد این است که به ریشه درد توجه کنیم. ریشه درد فرهنگی است که در جامعه ما وجود دارد و اتفاقاً در سطح شورای شهر به عنوان پارلمان شهری و در سطح جامعه مجلس این را مداوا کند. ریشه درد این است که در کشورمان شکاف‌های مختلف اجتماعی وجود دارد. صراحتاً عرض می‌کنم جنبه فرضی و روان‌شناسی نیست، جنبه اجتماعی قضیه مطرح است. کپ‌های طبقاتی داریم. فاصله بین طبقات زحمتکش کشور ما با طبقات دیگری که حتی در اصطلاح ادبیات مارکسیست‌ها مولد هم نیستند، بلکه عموماً تاج‌رآب هستند، بسیار زیاد شده. فاصله بین کارمند و استاد دانشگاه از نظر درآمدی با کسانی که با یک تلفن به اندازه تمام عمر ایشان درآمد خواهند داشت، بسیار زیاد شده. کپ دیگری که وجود دارد کپ جنسیتی است. کپ دیگر اختلافات دینی است که به وجود می‌آید؛ مثل وضعیتی که برای آقای سینتا نیکام به وجود آمده. من کار مطبوعاتی کرده‌ام و در دوره من فقط تلکس بود. می‌خواهیم دوستان مطبوعاتی ببینند خروجی مسئله آقای نیکام تا چه اندازه بوده و تا چه اندازه در جامعه وجود دارد. مراجع مذهبی و فقها اختلاف نظر دارند. مقامات عالی‌رتبه کشور در سطح رئیس مجلس و شورای نگهبان اختلاف نظر پیدا می‌کنند. رئیس روح فضاییه می‌گوید اگر از نظر فقهی هم درست باشد، مصلحت نیست. در این مورد پرونده استاد دانشگاهی بود که به اعدام محکوم شده بود. در قوانینمان مصلحت وجود ندارد، قانون هم بر از مصلحت است. اگر اینها را مطرح کنیم، شکافی که بین نسل جوان با نسل‌های دیگر وجود دارد، الان چه اندازه بین نسل جوان و نسل‌های قبلی شکاف وجود دارد؟

ادامه در صفحه ۱۱